

Επικίνδυνα προϊόντα παραποίησης/απομίμησης

Εμπόριο προϊόντων παραποίησης/απομίμησης που εγκυμονούν κινδύνους για την υγεία, την ασφάλεια και το περιβάλλον

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Μάρτιος 2022

Η παρούσα μελέτη αξιολογεί ποσοτικά το εύρος και τις τάσεις του εμπορίου προϊόντων παραποίησης/απομίμησης που συνιστούν απειλή για την υγεία, την ασφάλεια και το περιβάλλον. Βασίζεται στην ανάλυση ενός μοναδικού διεθνούς συνόλου δεδομένων που αφορούν τις τελωνειακές κατασχέσεις και άλλα δεδομένα επιβολής του νόμου, σε συνδυασμό με δομημένες συνεντεύξεις με εμπειρογνώμονες του τομέα επιβολής του νόμου.

Κατ' αρχήν, όλα τα προϊόντα παραποίησης/απομίμησης είναι επικίνδυνα και μπορούν να ενέχουν κίνδυνο για τους χρήστες. Για να ληφθούν υπόψη οι διάφοροι βαθμοί κινδύνου, η μελέτη εισάγει δύο ειδικές προσεγγίσεις για τον καθορισμό του εύρους των επικίνδυνων παραποιήσεων/απομιμήσεων.

Η ευρεία προσέγγιση εξετάζει τα προϊόντα που πρέπει να συμμορφώνονται με συγκεκριμένα πρότυπα ασφάλειας προϊόντων και/ή εμπίπτουν στο πεδίο αρμοδιοτήτων της Υπηρεσίας Ελέγχου Τροφίμων και Φαρμάκων των ΗΠΑ και/ή αποτελούν αντικείμενο του σχεδίου νόμου των Ηνωμένων Πολιτειών «SHOP SAFE ACT». Με βάση την προσέγγιση αυτή, διαπιστώνεται ότι τα είδη ένδυσης, τα ανταλλακτικά αυτοκινήτων, οι οπτικές και ιατρικές συσκευές, καθώς και τα φαρμακευτικά προϊόντα αποτελούν τα πιο συνηθισμένα επικίνδυνα προϊόντα παραποίησης/απομίμησης.

Η Κίνα και το Χονγκ Κονγκ (Κίνα) είναι οι μεγαλύτεροι εξαγωγείς επικίνδυνων προϊόντων παραποίησης/απομίμησης που έχουν εντοπιστεί, δεδομένου ότι πάνω από τα 3/4 των κατασχεθέντων προϊόντων προέρχονται από τις χώρες αυτές. Λόγω της αυξανόμενης δημοτικότητας του ηλεκτρονικού εμπορίου, τα ταχυδρομικά δέματα αποτελούν την πιο διαδεδομένη μέθοδο αποστολής επικίνδυνων προϊόντων παραποίησης/απομίμησης, γεγονός το οποίο, αφενός, περιπλέκει σημαντικά τις διαδικασίες ελέγχου και ανίχνευσης και, αφετέρου, περιορίζει την πιθανότητα εντοπισμού και επιβολής κυρώσεων. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και οι Ηνωμένες Πολιτείες ήταν οι κυριότερες οικονομίες προορισμού των μικρών δεμάτων που περιείχαν επικίνδυνα εμπορεύματα. Ωστόσο, όσον αφορά την αξία των κατασχέσεων, υπερισχύουν σαφώς οι αποστολές μέσω θαλάσσης. Οι προορισμοί των προϊόντων παραποίησης/απομίμησης που εστάλησαν μέσω θαλάσσης ήταν πολλοί, με τις χώρες του Περσικού Κόλπου να βρίσκονται στην κορυφή της λίστας.

Μια πιο εστιασμένη και στενή προσέγγιση εξετάζει μόνο τα τρόφιμα, τα φαρμακευτικά προϊόντα, τα καλλυντικά και τις κατηγορίες προϊόντων που αποτέλεσαν συχνότερα αντικείμενο προειδοποιήσεων ασφαλείας και ανακλήσεων. Από την προσέγγιση αυτή προκύπτει ότι οι πιο διαδεδομένες κατηγορίες επικίνδυνων προϊόντων παραποίησης/απομίμησης που αποτέλεσαν αντικείμενο εμπορικής συναλλαγής ήταν τα αρώματα και τα καλλυντικά, τα είδη ένδυσης, τα παιχνίδια, τα ανταλλακτικά αυτοκινήτων και τα φαρμακευτικά προϊόντα. Τα περισσότερα από τα προϊόντα αυτά προέρχονταν από την Κίνα (55 % των παγκόσμιων τελωνειακών κατασχέσεων) και το Χονγκ Κονγκ (Κίνα) (19 %). Το 60 % των επικίνδυνων εμπορευμάτων που κατασχέθηκαν είχαν αποσταλεί μέσω ταχυδρομικών υπηρεσιών ενώ, όσον αφορά την αξία των κατασχεθέντων προϊόντων, το κυριότερο μέσο αποστολής τους ήταν οι θαλάσσιες μεταφορές.

Οι διαδικτυακές πωλήσεις αντιπροσώπευαν το 60 % των παγκόσμιων κατασχέσεων επικίνδυνων προϊόντων που προορίζονταν για την ΕΕ, παρόλο που, από άποψη κατασχεθείσας αξίας, αντιπροσώπευαν μόνο ένα μικρό ποσοστό. Τα καλλυντικά συγκαταλέγονται μεταξύ των επικίνδυνων προϊόντων παραποίησης/απομίμησης που παραγγέλθηκαν συχνότερα, ενώ ακολουθούν τα ενδύματα, τα παιχνίδια και τα ανταλλακτικά αυτοκινήτων. Η πλειοψηφία των προϊόντων (75 %) αυτών είχε σταλεί από την Κίνα.

Η πανδημία COVID-19 έχει επηρεάσει το εμπόριο επικίνδυνων προϊόντων απομίμησης/απομίμησης και, στις περισσότερες περιπτώσεις, η κρίση επιδείνωσε τις προϋπάρχουσες τάσεις. Αυτό ισχύει ιδίως στην περίπτωση των παραποιημένων φαρμάκων και άλλων τομέων υψηλού κινδύνου, όπως ο τομέας των αλκοολούχων ποτών, όπου η διάσπαση των αλυσίδων εφοδιασμού και η μετατόπιση της ζήτησης δημιούργησαν νέες ευκαιρίες για εγκληματικές δραστηριότητες. Ωστόσο, αυτή η συνολική απότομη αύξηση των προϊόντων παραποίησης/απομίμησης αφορά όχι μόνο τα φάρμακα και τα μέσα ατομικής προστασίας (ΜΑΠ), αλλά και πολλά άλλα προϊόντα που μπορεί επίσης να εγκυμονούν κινδύνους για την υγεία και την ασφάλεια, συμπεριλαμβανομένων καταναλωτικών αγαθών και ανταλλακτικών.

Για να κατανοήσουν και να καταπολεμήσουν τους κινδύνους που εγκυμονεί το εμπόριο προϊόντων παραποίησης/απομίμησης και πειρατείας, οι κυβερνήσεις χρειάζονται επικαιροποιημένα στοιχεία για το μέγεθος, το εύρος και τις τάσεις του εμπορίου. Η παρούσα μελέτη εντάσσεται στο πλαίσιο των προσπαθειών που καταβάλλονται για την αδιάλειπτη στήριξη της χάραξης και της επιβολής σχετικών πολιτικών.